

Johannesevangeliet 1:1-2

*“I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos **Gud** [theós], och Ordet var **Gud** [theós]. Han var i begynnelsen hos **Gud** [theós].”*

Dessa båda verser är förmodligen de mest använda för att bevisa Jesus som den evige Guden. Eftersom det står att “Ordet var Gud”, med anspelning på Jesus, anser de flesta kristna att han därför måste vara den Guden. Först av allt bör det poängteras att det i den grekiska grundtexten av dessa två verser inte förekommer någon stor begynnelsebokstav i titeln *theós* (gud), varken när det syftar på Fadern eller Ordet. Detta innebär att vi lika gärna kan skriva “gud” istället för “Gud”. Anledningen till att det står “Gud” är för att översättaren velat betona vem *theós* syftar på, nämligen den evige Guden. Är man då som översättare övertygad om att även Jesus är den Guden kommer han att inleda *theós* med ett stort “G”.

Men vad innebär det i så fall att Jesus var en gud? Kan man vara en gud utan att samtidigt vara den evige Guden? I *The Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon* förklaras att det hebreiska ordet *'elohim* (den hebreiska motsvarigheten till det grekiska *theós*) på Bibelns tid tillämpades inte bara på Gud, utan även på “*ledare, domare, antingen som gudomliga representanter vid heliga platser eller som återspeglning av gudomlig majestät och makt*”.¹ När vi studerar de hebreiska skrifterna lite mer på djupet upptäcker vi att det faktiskt förhåller sig så:

*“But if the servant declares, ‘I love my master and my wife and children and do not want to go free,’ then his master must take him before the **judges** [*'elohim*].”² (NIV)*

*“But if the thief is not found, the owner of the house must appear before the **judges** [*'elohim*] to determine whether he has laid his hands on the other man’s property ... both parties are to bring their cases before the **judges** [*'elohim*]. The one whom the **judges** [*'elohim*] declare guilty must pay back double to his neighbor.”³ (NIV)*

*“HERRENS han var tung över asdoditerna ... När invånarna i Asdod såg att detta hände, sade de: ‘Israels Guds ark får inte stanna hos oss, för hans hand är tung över oss och vår **gud** [*'elohim*] Dagon.’”⁴*

*“Kvinnan svarade Saul: ‘Jag ser ett **gudaväsen** [*'elohim*] komma upp ur jorden.’ Han frågade henne: ‘Hur ser han ut?’ Hon svarade: ‘Det är en gammal man som kommer upp, klädd i en mantel.’”⁵*

*“Ge oss två tjurar, och låt dem välja ut åt sig den ena tjuren och stycka den och lägga den på veden utan att tända eld. Sedan skall jag göra i ordning den andra tjuren och lägga den på veden utan att tända eld. Därefter må ni åkalla er **guds** [*'elohim*] namn,*

---

¹ Brown, F., Driver, S., & Briggs, C. *The Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon*. Hendrickson Publishers, 2005 (s. 43).

² 2 Mos. 21:5-6

³ 2 Mos. 22:8-9

⁴ 1 Sam. 5:6-7

⁵ 1 Sam. 28:13-14

men jag skall åkalla HERRENS namn. Den **gud** ['elohim] som svarar med eld, han är **Gud** ['elohim].”⁶

”Du gjorde honom litet ringare än **änglar** ['elohim], med ära och härlighet krönte du honom.”⁷ (Helge Åkeson)

”Jag har sagt att ni är **gudar** ['elohim], ni är alla den Högstes söner. Men ni måste ändå dö som människor dör, och falla som var furste faller.”⁸

”Låt inte Hiskia förleda er, när han säger: HERREN skall rädda oss. Har någon av de andra folkens **gudar** ['elohim] räddat sitt land ur den assyriske kungens hand? Var är Hamats och Arpads **gudar** ['elohim]? Var är Sefarvajims **gudar** ['elohim]? Eller har de räddat Samaria ur min hand? Vilken bland dessa länders alla **gudar** ['elohim] har kunnat rädda sitt land ur min hand? Skulle då HERREN kunna rädda Jerusalem ur min hand?”⁹

”Då bröt Sanherib, kungen i Assyrien, upp och vände tillbaka. Han stannade sedan i Nineve. Och när han en gång tillbad i sin **gud** ['elohim] Nisroks tempel, blev han dödad med svärd av sina söner Adrammelek och Sareser.”¹⁰

I Folkbibelns översättning av psalm 8:6 står det att människosonen gjordes ”ringare än Gud”. Men en sådan typ av översättning kan diskuteras eftersom Hebreerbrevets författare citerade denna vers med orden: ”En liten tid gjorde du honom ringare än änglarna”.¹¹ Även i den respekterade judiska översättningen *The Stone Edition* har man i denna psalmvers valt ordet ”änglarna” istället för ”Gud”. Att det inte bara var Gud som bar titeln 'elohim på Bibelns tid, ser vi även i Nya testamentets undervisning. Skillnaden här är att vi istället för det hebreiska 'elohim har den grekiska motsvarigheten *theós*:

”Jesus svarade dem: ‘Står det inte skrivet i er lag: Jag har sagt att ni är **gudar** [*theós* (pl.)]?’ ... Om han nu kallar dem som fick **Guds** [*theós*] ord för **gudar** [*theós* (pl.)] - och Skriften kan inte göras om intet - hur kan ni då säga till honom, som Fadern har helgat och sänt till världen: Du hädar, därför att jag sade: Jag är **Guds** [*theós*] Son.”¹²

”Men våra fäder ville inte lyda honom. De stötte honom ifrån sig och vände i sina hjärtan tillbaka till Egypten. De sade till Aron: Gör åt oss **gudar** [*theós* (pl.)] som skall gå framför oss. Ty vad som har hänt den där Mose som förde oss ut ur Egypten, det vet vi inte.”¹³

---

⁶ 1 Kung. 18:23-24

⁷ Ps. 8:6

⁸ Ps. 82:6-7

⁹ Jes. 36:18-20

¹⁰ Jes. 37:37-38

¹¹ Hebr. 2:7

¹² Joh. 10:34-36

¹³ Apg. 7:39-40

“Den här tidsålderns **gud** [*theós*] har förblindat de otroendes sinnen, så att de inte ser ljuset som strålar ut från evangeliet om Kristi härlighet - han som är **Guds** [*theós*] avbild.”¹⁴

I sista exemplet ser vi att till och med djävulen bär titeln *theós*. Men om vi återgår till verserna för ämnet skall vi se på en intressant grammatisk skillnad i den grekiska texten, en skillnad som översättare normalt aldrig tar med. Även om denna skillnad inte utgör ett “vattentätt” bevis emot läran om Jesu Gudom är den ändå av stort intresse. Första och tredje gången ordet “gud” förekommer i dessa verser, står de i bestämd form (*den* gud). När däremot “gud” förekommer andra gången finns ingen bestämd artikel framför:

εν¹⁷²² αρχη⁷⁴⁶ ην²²⁵⁸ ο³⁵⁸⁸ λογος³⁰⁵⁶ και²⁵³² ο³⁵⁸⁸ λογος³⁰⁵⁶ ην²²⁵⁸ προς⁴³¹⁴ τον³⁵⁸⁸ θεον²³¹⁶
I begynnelsen var det ordet och det ordet var hos **den** gud

και²⁵³² θεος²³¹⁶ ην²²⁵⁸ ο³⁵⁸⁸ λογος³⁰⁵⁶ ουτος³⁷⁷⁸ ην²²⁵⁸ εν¹⁷²² αρχη⁷⁴⁶ προς⁴³¹⁴
och gud var det ordet Han var I begynnelsen hos

τον³⁵⁸⁸ θεον²³¹⁶
den gud

Man skulle därför lika gärna kunna översätta dessa båda verser på följande sätt:

“I begynnelsen var ordet, och ordet var hos **den** guden, och ordet var **en** gud. Han var i begynnelsen hos **den** guden.”

En sådan översättningen innebär att Jesus var hos *den* Guden, dvs. Fadern. Men själv var han inte *den* Guden utan *en* gud. För om både Fadern och Jesus var *den* Guden, bör vi ställa oss frågan hur Jesus kunde vara *hos* den Guden och samtidigt *vara* den Guden? Logiskt tänkande säger att detta motsäger sig själv. Vad gäller den bestämda artikeln visar *A Catholic Dictionary* att även vissa kyrkofäder uppmärksammade denna skillnad:

“The Ante-Nicene Fathers call the Father ‘the God’ or God absolutely, the Son only ‘God’ (without the article). This distinction is made explicitly by Clement of Alexandria.”¹⁵

Även *Hermeneia - A Critical and Historical Commentary on the Bible* har lyft fram denna åtskillnad bland vissa kyrkofäder:

“In order to avoid misunderstanding, it may be inserted here that θεός and ὁ θεός (‘god, divine’ and ‘the God’) were not the same thing in this period. Philo has therefore written: the λόγος means only θεός (‘divine’) and not ὁ θεός (‘God’) since the logos is not God in the strict sense. Philo was not thinking of giving up Jewish monotheism. Origen, too, interprets: the Evangelist does not say that the logos is ‘God,’ but only that the logos is ‘divine.’ In fact, for the author of the hymn, as for the Evangelist, only the Father was ‘God’ (ὁ θεός; cf. 17:3); ‘the Son’ was subordinate to him (cf. 14:28).”¹⁶

¹⁴ 2 Kor. 4:4

¹⁵ Addis, William E. & Arnold, Thomas. *A Catholic Dictionary*. Routledge & Kegan Paul Limited, 1960 (s. 811).

¹⁶ Haenchen, Ernst. *Hermeneia - A Critical and Historical Commentary on the Bible*. Fortress Press, (s. 109).

Det är visserligen sant att den evige Guden finns med i ett flertal bibeltexter utan att någon bestämd artikel finns med. Men i flera fall i Johannesevangeliet där Gud och Jesus ställs mot varandra ses skillnaden mellan dem genom just den bestämda artikeln. Låt oss se på tre texter som visar detta:

*“Då blev judarna ännu ivrigare att döda honom, eftersom han inte bara upphävde sabbaten utan också sade att [**den**] **Gud** var hans Fader och gjorde sig själv lik [**den**] **Gud**.”¹⁷*

*“Än en gång tog judarna upp stenar för att stena honom. Jesus sade till dem: ‘Många goda gärningar från [**den**] **Fadern** har jag låtit er se. För vilken av dem vill ni stena mig?’ Judarna svarade: ‘Det är inte för någon god gärning vi vill stena dig, utan därför att du hädar och gör dig själv till (**ingen bestämd form**) **Gud**, du som är en människa.’ Jesus svarade dem: ‘Står det inte skrivet i er lag: Jag har sagt att ni är (**ingen bestämd form**) **gudar**? Om han nu kallar dem som fick [**den**] **Guds** ord för (**ingen bestämd form**) **gudar** - och Skriften kan inte göras om intet - hur kan ni då säga till honom, som Fadern har helgat och sänt till världen: Du hädar, därför att jag sade: Jag är [**den**] **Guds** Son.’”¹⁸*

*“Nu är Människosonen förhärligad, och [**den**] **Gud** är förhärligad i honom. Är nu [**den**] **Gud** förhärligad i honom, skall [**den**] **Gud** också förhärliga honom i sig själv, och han skall snart förhärliga honom.”¹⁹*

Men det finns även en annan viktig aspekt av detta med att Jesus var en gud (inte *den* Guden). Den evige Guden gjorde Mose, förebilden till Jesus, till att vara en gud för både Farao och sin bror Aron. I jämförelse med Folkbibeln har Bibel 2000 gjort en mer grammatiskt korrekt översättning:

*“Han skall tala till folket för din räkning; så blir han din mun och du blir hans **gud**.”²⁰*

*“Herren svarade: ‘Nu gör jag dig till **en gud** för farao, och din bror Aron skall bli din profet.’”²¹*

I Folkbibeln har man skrivit “som Gud” men detta är missvisande eftersom ordet “som” inte finns med i den hebreiska grundtexten utan är ett tillägg av översättaren. En lärare i hebreiska vid Uppsala universitet gav vid en förfrågan av 2 Mos. 7:1 följande svar: “... i 7:1 saknas helt språkligt stöd i hebreiskan för ett svenskt ‘som’.” Vad gäller 2 Mos. 4:16 skulle man eventuellt kunna, med hjälp av den hebreiska prepositionen *le* framför ”gud”, rättfärdiga ett svenskt “som”, men dess mer normala betydelse är ändå att vara ”för” eller ”till” någon. Dessutom, med tanke på att det i 7:1 helt saknas språkligt stöd för ett svenskt ”som” är det tveksamt om 4:16 bör översättas annorlunda. I *Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible* av 2 Mos. 7:1 hittar vi ord som visar att Mose faktiskt blev gjord till en gud:

---

¹⁷ Joh. 5:18

¹⁸ Joh. 10:31-36

¹⁹ Joh. 13:31-32

²⁰ 2 Mos. 4:16

²¹ 2 Mos. 7:1

*“God encourages Moses to go to Pharaoh, and at last silences all his discouragements. He clothes him with great power and authority. **I have made thee a god to Pharaoh; that is, my representative in this affair, as magistrates are called gods, because they are God's vicegerents.** He was authorized to speak and act in God's name and stead, and, under the divine direction, was endowed with a divine power to do that which is above the ordinary power of nature, and invested with a divine authority to demand obedience from a sovereign prince and punish disobedience. **Moses was a god, but he was only a made god, not essentially one by nature; he was no god but by commission. He was a god, but he was a god only to Pharaoh; the living and true God is a God to all the world.**”²²*

Vad innebär det då att den evige Guden gjorde Mose till en gud? Den person Gud utväljer att delegera sin makt och auktoritet till får denna benämning. Detta utväljande av Mose är speciellt intressant i relation med det löfte Gud gav till Mose att *“en profet skall jag låta uppstå åt dem bland deras bröder, en som är lik dig”*.²³ Liksom Gud gjorde Mose till att vara en gud, gjorde han på samma sätt Jesus till att vara en gud, även om Jesus har fått mycket större ära än Mose (Hebr. 3:1-6). Men vad innebär det då avslutningsvis att Jesus är en gud? Som vi redan sett har denna titel med makt och auktoritet att göra. Om Bibeln uppger att både djävulen, avgudar, änglar och vissa människor titulerades som gudar (se under *1 Mosebok 1:1*), hur mycket mer är då inte Jesus värd denna titel, han som av Fadern blev given *“all makt i himlen och på jorden”*.²⁴ Men trots detta finns det bara en som är den sanne Guden, nämligen Fadern:

*“Sedan Jesus hade sagt detta, såg han upp mot himlen och bad: ‘**Fader, stunden har kommit. Förhärliga din Son, för att Sonen må förhärliga dig. Du har gett honom makt över alla människor, för att han skall ge evigt liv åt alla dem som du har gett åt honom. Detta är evigt liv att de känner dig, den ende sanne Guden, och den som du har sänt, Jesus Kristus.**’”²⁵*

---

²² <http://www.apostolic-churches.net/bible/mhc/> 2009-11-23

²³ 5 Mos. 18:18

²⁴ Matt. 28:18

²⁵ Joh. 17:3